

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРАКТИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

УДК 316.362:316.6

СЕДИХ Кіра Валеріївна

*доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри психології
Потавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка*

ФЕНОМЕН СІМЕЙНОЇ МАТРИЦІ ТА ІДЕОЛОГІЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ РОБОТИ З НИМ

У статті розглядається поняття сімейної матриці. Для сімейної матриці характерне утворення спільного міфу, спільної легенди, певна стала конфігурація стосунків у сімейній системі та спільний сімейний конструкт. Сімейна матриця є своєрідним «конденсатором» індивідуальних переживань в єдине спільне сімейне свідоме і позасвідоме. Також обговорюється категорія «молекула Переживання» як одиниця вивчення особистості і середовища в їхній єдності та інтрапсихічна структура позавербальної репрезентації власного досвіду. Також формується Дублікат Переживання в іншій площині (сфері) свідомості, який опосередковує отриманий досвід вербально і створює певний наратив через систему Опис – Пояснення – Оцінка.

Ключові слова: сімейна матриця, сімейний конструкт, молекула переживання, дублікат, психотерапія.

Постановка проблеми. У психотерапевтичній роботі в інтерпсихічному просторі наша увага сфокусована на типах взаємодії, що дозволяє осмислювати процесуальні аспекти сімейних стосунків і наративи. У феноменальному світі людини ми обираємо для розгляду такі феномени, як смисли, метафори, конструкти і міфи. Концепція сучасного групового психоаналізу базується на твердженні, що всі індивідуальні, групові, соціальні процеси слід розглядати через призму специфічного рівня організації людини – *групізм*, базовою моделлю якого є *сімейний матрикс*, що формується під впливом інстинктивного потягу – *соціального голоду*. Представники цього напряму

вважають, що людина інстинктивно потребує природного, первинного соціального зв'язку з іншими людьми [2].

Отже, сім'я є місцем де відбувається спільна інсценізація, протягом якої відігрується типова тематика стосунків, що приховується за латентними смислами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під сімейною матрицею ми розуміємо систему, яка охоплює різні рівні інтрапсихічного просторів, спільне свідоме і спільне позасвідоме. Для сімейної матриці характерні певні складові: утворення спільного міфу, спільної легенди, стала конфігурація стосунків в сімейній системі і спільний сімейний конструкт. Сімейна матриця є своєрідним «конденсатором» індивідуальних переживань, в єдине спільне сімейне свідоме і позасвідоме.

В інтрапсихічному просторі сім'ї конфігурація сімейних стосунків – це розгорнутий і складний патерн відносин, який є базовим і відображає взаємини в нуклеарній сімейній системі. Одночасно «конфігурація стосунків» – це і специфічний стійкий феномен в інтрапсихічному просторі особи, певна модель, що фіксує розташування осіб у соціальній системі і відображає емоційні взаємини між ними. Як індивідуальне психічне новоутворення «конфігурація стосунків» з'являється у період раннього дитинства. Згідно досліджень останніх років стало відомо, що на нейрофізіологічному рівні формування стилю поведінки забезпечується так званими дзеркальними нейронами. Дзеркальні нейрони – це група клітин в декількох областях кори мозку, що розвиваються з народження і стають активними під час наслідування людиною дій інших [6]. Саме функціонування дзеркальних нейронів забезпечує «запис» конфігурацій сімейних стосунків, їхню сталість і фіксованість у сенсомоторній та емоційній пам'яті. При цьому активація одного елемента конфігурації призводить до активації всієї структури і викликає певний патерн думок, емоційного реагування та поведінки.

Наша концепція типів сімейної взаємодії побудована в рамках системно-синергетичної теорії. При цьому ми виділяємо такі типи сімейної взаємодії: залежний, симбіотично-

конфліктний, зірковий, конфліктний, опосередкований, альянсно-коаліційний, гармонійний. До факторів, які породжують ці типи взаємодії, відносяться певні типи конфігурацій стосунків у сім'ї, тип зв'язків у нуклеарній сім'ї та розширеній сім'ї; емоційна дистанція між членами нуклеарної сім'ї; тип границь нуклеарної сім'ї [7].

Наступне нашарування в сімейній матриці – спільний сімейний конструкт. За визначенням Дж. Келлі, системи конструктів – це складноорганізовані ієрархічні утворення, динамічні і мінливі, але все-таки досить структуровані аби направляти діяльність індивіда і в той же час обмежувати його. Сім'я обирає шлях для досягнення мети, і це залежить від того, які характеристики припише вона об'єктам своєї діяльності, а, в термінології Келлі, які конструкти вона застосує для пояснення явищ, такий сенс основного постулату і його наслідків. Для позначення відношень взаємозв'язку і підпорядкованості між окремими конструктами введені спеціальні терміни. «Горизонтальні» відносини в системі конструктів – це відношення між конструктами одного «рівня». Для визначення цих зв'язків введені поняття «констеляторні» конструкти (тобто організовані в жорсткі «сузір'я», що працюють синхронно, незалежно від контексту їхнього застосування) і пропозиціональні (не сильно пов'язані, з контекстно-залежними зв'язками). «Вертикальні» відносини – ієрархія в системі конструктів. Ввівши поняття системи конструктів, Дж. Келлі формулює основний постулат: особистісні процеси спрямовуються «руслами» конструктів, які слугують засобами передбачення подій [4].

Для сталої сім'ї на певному етапі її розвитку складається спільний для сім'ї «образ світу», спільний семантичний простір значень, а отже спільний *сімейний конструкт*.

Часто в наших психотерапевтичних клієнтів існує певна примітивність уявлень про себе і світ, їхні системи конструктів або монолітні (всі конструкти нерозчленовані, зліплені, зчеплені в один великий кластер), або фрагментарні (складаються з безлічі дрібних, непов'язаних між собою кластерів). У таких

випадках метою терапії може бути допомога клієнту в розбудові уявлень про зовнішній і внутрішній світи, аби самі ці світи клієнта стали більш складними, багатими, різноманітними. Отже, у результаті терапії підвищується диференціація конструктів. Процес розбудови конструктів проходить від склейки окремих конструктів до диференціації та інтеграції структур як на рівні індивідуальної свідомості, так і сімейної матриці.

Ми дотримуємося ідеї, що координація в людській спільноті будується на основі *сенсу* (*смислу*). Сенс (і зміст текстів, і фрагментів світу, і образів свідомості, душевних явищ або дій) визначається, по-перше, через більш широкий контекст, і, по-друге, – через інтенцію, або ентелехію (цільову спрямованість, призначення або направлення руху) [9].

Отже, *і в сім'ї для координації своїх дій члени сім'ї вибудовують спільний сенс*. На відміну від значення, сенс, як зазначає М.М. Бахтін, є діалогічним – актуальний сенс належить не одному (одинокому) змісту, а тільки двом сенсам, які зустрілися і стикнулися. Не може бути «сенсу в собі» – він існує тільки для іншого сенсу, тобто існує тільки разом з ним» [6].

Різні сенси вибудовуються в різних репрезентаціях реальності. Як зазначає Є.В. Субботський, свідомість на всіх етапах онтогенезу являє собою неоднорідне плюралістичне ціле, в якому співіснують буденна і небуденна реальності. Разом із тим, межі між сферами реальності не абсолютні. Вони мають конкуруючий, альтернативний характер і потребують певної координації та узгодженості між собою, що досягається управляючим параметром системи. *Феномени і раціональні конструкції* зовнішніх об'єктів не знаходяться у відносинах причин і наслідків, а є *відносно самостійними формами* представленості зовнішніх об'єктів, які корелюють один із одним [8].

Межі між феноменальним та раціональним є проникливими навіть у дорослої людини. Проникаючи крізь зазначену межу, *норми небуденної реальності починають регулювати реальну поведінку суб'єкта* і набувають, таким чином, повноти буття.

Підкреслюється, що до індивідуального феноменального світу відносяться відчуття зовнішнього світу (кольори і форми, звуки, запахи, відчуття тепла і холоду тощо), відчуття внутрішнього світу (образи фантазії, сні наяву, спогади) і відчуття емоцій. У західній традиції стабільний мир раціональних конструкцій довгий час розглядався як «вищий» тип реальності. На відміну від неї в уявленнях науковців феноменальна реальність має статус того, що тільки «здається», проте насправді є лише ілюзією. Ця девальвація феноменальної реальності досягає свого апогею в теоріях, що пропонують елімінувати феноменальний світ і замінити «мову свідомості» мовою «мозкових процесів». Цьому погляду опозиціонує погляд теоретиків, послідовників Декарта і Гуссерля, які наполягають на первинній і нередукованій природі феноменального досвіду. У психології одним з перших структуру феноменальної реальності намагався описати В. Джемс і протиставив феноменальну реальність і раціональні конструкції [8]. Із досліджень у галузі дитячої психології відомо, що феноменальне узагальнення дитиною об'єктів часто виступає у формі так званого явища синкретизму. Але ці явища зберігаються у пам'яті також дорослої людини і впливають на її теперішнє життя і потребують тому опрацювання у психотерапії.

При всьому багатстві та розмаїтті феноменальної реальності всі її елементи мають одну характерну рису – вони спочатку і фундаментально мінливі, непостійні. Об'єкти міняють видимі розміри і форми, теплий предмет може здаватися холодним, любов може змінитися ненавистю. Хоча феноменальна реальність уявляється хаотичною, вона має певну структуру.

Як зазначає Є.В. Субботський, реальне життя суспільства (економічне, політичне, соціальне), та індивідуальну психіку людини не вдається утримати у прокрустовому ложі заздалегідь заготовлених раціональних конструкцій (ідей, теорій, схем, довгострокових проектів тощо). Усе ясніше виступав факт незвідності життя свідомості до побудов розуму, яка охопила не

тільки світ «природи», але й суспільства, навіть світ самої свідомості [8].

Стало зрозуміло, що частиною (і притому значною частиною) свого існування людина живе не в світі повсякденної реальності, а в світі мрії, сновидінь, фантазії, гри, аутистичного мислення.

У феноменальному світі були описані *одновимірний (солісистський) світ, двовимірний (егоцентричний) світ і тривимірний (об'єктивний) світ*. У кожному з цих світів фундаментальні структури свідомості – час, об'єкт, причинність і простір – мають особливі властивості. Фундаментальні структури небуденної реальності наближаються до тих, які характерні для одновимірного і двовимірного світів. Новим способом пізнання і відображення зовнішнього світу, який виникає в рамках тривимірної моделі, стає пізнання в символах або у формі побудови раціональних конструкцій. Цей спосіб долає плинність і емпіричне розмаїття феноменального світу, хоча і не скасовує факт самотійного буття феноменів [8].

Отже, співіснують цілісні і взаємодоповнюючі сфери: повсякденна і неповсякденна реальності. Сфера повсякденної реальності спирається на структури, котрі за своїми властивостями відповідають структурам тривимірного світу (перманентність об'єкта, непроникність твердого тіла, необратимість часу, фізична причинність). Фундаментальні структури неповсякденної реальності, навпаки, наближаються до тих, які характерні для одновимірного і двовимірного світів.

Спільна сімейна матриця вибудовується шляхом переплетення індивідуальних внутрішніх світів, в яких співіснують різні типи репрезентації реальності.

Людина, створюючи власні реальності, фактично, виступає творцем нового світу – власного світу. Ми, крім 1) раціональної і 2) феноменологічної реальностей, виділяємо також наступні типи репрезентації реальності у свідомості: 3) безпосередню реальність (ця реальність формується переживаннями (П1)) і 4) уявну реальність, до якої входять «Художня реальність» (репрезентація образів та ідей з фільмів, книг, творів мистецтва),

«Медійна реальність» (образи та ідеї, нав'язані мас-медіа), «Власна фантазійна реальність». Однак, необхідно ще розібратися, чи не належить уявна реальність до феноменологічної реальності, чи є вона самостійним утворенням.

Ці типи реальності створюють різні підсистеми внутрішнього світу людини. Вони виникають, на нашу думку, завдяки *оволодінню людиною здатністю створювати так звані Т-дублікати у власній свідомості* [8].

Уперше ця здатність проявляється у формуванні механізму обману, який заснований на мові і здійснюється за допомогою мови, що робить цю здатність специфічно людською (у дітей така здатність з'являється після 3-х років). Тоді свідомість дитини починає оперувати двома типами репрезентативної реальності: тими, що існують для «особистого використання» (Т-реальність), і тими, що створюються для пред'явлення соціальному оточенню (Т-дубльована реальність). Є.В. Субботський назвав цей тип свідомості ТДТ-свідомість, протиставляючи її більш простій Т-свідомості, яка передує ТДТ-свідомості. Хоча ТДТ-свідомість вимагає від дитини розуміння «перекручених вірувань» і «приватності індивідуальної свідомості», вона не зводиться до цих передумов. Набуття здатності до репрезентації і метарепрезентації, так само як і здатності створювати і повідомляти розповіді, є необхідною, але не достатньою умовою виникнення ТДТ-свідомості [8].

Завдяки особливій психічній дії – «зусиллям розмежування», які одночасно розділяють елементи повсякденної реальності на фізичну і психічну, *створюються кордони між різними сферами репрезентації реальності*. Феномени і раціональні конструкції зовнішніх об'єктів не знаходяться у причинно-наслідкових відношеннях, а є відносно самостійними формами представленості зовнішніх об'єктів, які корелюють одне з одним.

Частиною феноменологічної реальності є «Міфологічна реальність». Так, вважається, що основою присвоєння смислів «своєї» соціальної спільності є спільний міф. «Люди, занурені в

один і той же міф, розуміють один одного з півслова.... Міф – це таємна мова смислів, сама суть якого полягає в тому, щоб зробити дану культуру езотеричною, непроникною для представників інших культур» [5, с.21]. А.М. Лобок розглядає міф як те, що осмислює реальність, як те, що дарує людині сенс. «Міф пропонує людині якусь умовну ціннісну систему відліку, вельми і вельми умовне уявлення про пріоритети, вельми і вельми умовну систему уявлень про те, що є найважливішим, що – менш важливим, а що – зовсім нічого не значущим чинником людського існування» [5, с.73]. Умовність змістотворної ієрархії, укладеної в культурному міфі, полягає в тому, що немає ніяких причин, раціональних підстав, які пояснюють саме таку, а не іншу ціннісну ієрархію. Але разом із тим ця система цінностей не є довільною: будучи створений, *міф стає підставою спільної ідентичності* представників даної культури, соціальної групи. Питання про правильність чи істинність міфу позбавлене сенсу. Приймаючи, розділяючи міф, я тим самим ставлю себе всередину тієї культури, соціуму, згуртованої саме цим міфом, а, засумнівавшись у ньому або в похідному від нього сенсі, я просто опиняюся у позиції чужого стосовно неї. «Сенс є вище знання не тому, що він несе в собі об'єктивну істину, а тому, що він несе в собі знак приналежності тій чи іншій культурі» [3, с.86].

Також доповнюють міфологічну реальність так звані міжособистісні легенди (Е.Л. Доценко). Окремим випадком таких легенд виступають сімейні міфи – ядро загального семантичного простору сім'ї. Міжособистісні легенди – це згустки смислів, накопичені у процесі спільного досвіду і усвідомлені як істотні для своїх стосунків.

На початку терапії є мій сенс і її/його зміст; у процесі терапії формується наш сенс, він включає в себе мій сенс і її/його зміст. Ми разом створюємо щось. У процесі психотерапії відбувається перебудова смислів у діяльності (процесі) переживання.

За нашою гіпотезою [3], у внутрішньому просторі особистості існує система, яка складається зі структур, які

отримали назву «молекули Переживань». Продовжуючи ідеї Л.С. Виготського [1], що переживання – це одиниця вивчення особистості і середовища в їхній єдності, ми вважаємо, що *Переживання – це складний неоднорідний комплекс, до якого входять одночасно різні психічні процеси: відчуття і сприйняття, емоції, мислення, поведінка і тілесні реагування в єдності особистості і середовища*. Це – форма, яка пов'язує різні психічні процеси, і тому вона є *системоутворювальною одиницею репрезентації власного досвіду в інтрапсихічному просторі людини*. Окрема молекула Переживання зберігається у вигляді «клубка», що відповідає системному уявленню про спресування інформації при переході до вищого рівня організації інформації – від «атомарного» до «молекулярного». Тому під час психотерапії відбувається поступове, поетапне розгортання, усвідомлення, проговорення та опрацювання кожної з частин молекули – почуттів, відчуттів, думок, поведінки. Хоча усвідомлення та пропрацювання навіть одного з «атомів» перебудовує всю структуру молекули і вносить зміни як в спогади, так і в пояснення, опис та оцінку пережитого. Отже, негативні переживання (страждання) людини можна зменшити або невілювати, а позитивні переживання стають гарними ресурсами.

Фізіологічним підґрунтям нашої концепції є теорія міжпівкульної асиметрії головного мозку. Як відомо, права півкуля людини повністю поглинута теперішнім моментом, тим, що відбувається тут і тепер і думає образами, і навчається кінестетично завдяки рухам тіла. Інформація проходить через усі наші сенсорні системи і створює колаж, що показує, як виглядає теперішній момент, яким він є на запах і на смак, яким він є на дотик і на слух. Вважається, що ми як енергетичні істоти зв'язані з енергією навколо нас через свою праву півкулю і навіть, зв'язані одне з одним через енергетичні можливості наших правих півкуль і створюємо певну інформаційно-енергетичну цілісність. Ліва півкуля занурена у минуле і майбутнє, вона бере цей колаж теперішнього моменту та починає вибирати деталі, потім організує та класифікує усю цю

інформацію, пов'язує її з усім, що ми засвоїли у минулому і проектує у майбутнє усі наші можливості. А ще наша ліва півкуля «думає», користуючись мовою, організовує безупинні внутрішні полілоги, організовані навколо таких тем, як обов'язки, очікування і етичні стосунки. Ще вона створює межі між людиною та зовнішнім середовищем, надає відчуття Мене, як самостійної, цілісної істоти.

Отже, оскільки наші півкулі по-різному обробляють інформацію, то можна стверджувати, що на базі подій, які відбувалися, створюються дублікати цих подій в обох півкулях, але це різні (неідентичні) дублікати. Так, у правій півкулі це зафіксовано як Переживання (дублікат 1, Д1), а в лівій півкулі – як опис, пояснення і оцінка, створюється певна історія (нарратив) – дублікат 2 (Д2).

Таким чином, співіснують дві системи: система Переживань – система 1 та опосередкована словами система 2, яка є словесною записом, дублікатом Переживань і буде Переживання 2. Переживання – це фактори 1-го порядку – сенсомоторний і емоційний (образний рівень), фактори 2-го порядку – культурно-соціальний рівень – семантика (опис, пояснення, оцінка).

При всьому багатстві та розмаїтті феноменальної реальності всі її елементи мають одну характерну рису: вони спочатку фундаментально мінливі, непостійні, а потім, раціоналізуючись, стають структурованими, сталими і законсервованими. Феноменальний шар створюється безпосереднім зв'язком людини із зовнішнім світом, який має дорефлексивний характер.

Для психотерапії характерні феноменологічні і герменевтичні основи якісного дослідження (це найбільш ізоморфний підхід), оскільки вони відповідають за своєю природою феноменологічному рівню свідомості. На відміну від закономірностей, розуміння передбачає охоплення протиріч.

Тільки впливаючи на декілька рівнів, що утворюють сімейну матрицю, психотерапія здатна змінити її. Робота над сімейним нарративом змінює способи, якими сім'я обговорює проблеми;

створюються інші опис, пояснення, оцінка, що буде нові когнітивні схеми, новий конструкт і нову історію.

Поряд із цим необхідно відшукати новий *досвід для тіла* – нове переживання. Це відбувається як завдяки методам системного моделювання (наприклад, метод розстановки), так і включенню чуттєвих і позитивних деталей в новий опис. Через розпитування членів сім'ї психотерапевтом про численні модальності їхнього досвіду, *події, які були виключені із сконструйованої історії або були розрізнені і напівзабуті, знову набувають повноту та різноманітність Переживання*. Таким чином, ми переводимо клієнта з одного рівня опису свого досвіду – історії, створеній в лівій півкулі – на рівень Переживань (які зафіксовані у правій півкулі), з дублікату Д2 через розширення спогадів про реальні Переживання (Д1) на створення іншої історії, дублікату – Д3. При цьому інколи важливо створити новий чуттєвий глибокий слід, який перекриє попередні сліди – Переживання. Такі епізоди психотерапії вважаються формою імпліцитного емоційного навчання, коли щось емоційно цілюще відбувається без проникнення в свідому, когнітивну сферу, що відіграє ключову роль в терапії [9]. Одночасно залишаються і старі Переживання і старі моделі, до яких можуть додаватися нові елементи і нові моделі *завдяки механізму рекурсивності* (можливості вставляти частини одних структур в інші структури), наприклад, частини речення в інше речення. Таким чином, психотерапія спочатку вносить флуктуацію в систему клієнта, викликаючи стан хаосу в його «затверділих» структурах, а потім сприяє перебудові і зміні існуючих структур.

Висновки. Сімейна матриця – це спільне утворення сімейної системи, яке охоплює різні рівні інтра- та інтрапсихічного просторів, має у своїй структурі спільне сімейне свідоме і спільне сімейне позасвідоме вибудовує спільний сенс. Для сімейної матриці характерне утворення спільного міфу, спільної легенди, певна стала конфігурація стосунків у сімейній системі і спільний сімейний конструкт. Сімейна матриця координує дії членів сім'ї через побудову

спільного сенсу. Свідомість створює історії (наративи) у вигляді дублікатів переживань, що відрізняються від безпосередніх переживань. Під час сімейної терапії спочатку виникає стан хаосу, завдяки флуктуації, яка внесена в систему сім'ї психотерапевтом, а потім відбуваються зміни існуючих структур завдяки механізму рекурсивності.

Список використаних джерел

1. Выготский Л.С. Лекции по психологии / Л.С. Выготский // Собрание сочинений. – Т.2 С. 362–466.
2. Груповий психоаналіз: навчальний посібник // За редакцією О. Фільца, Р. Гаубля, Ф. Лямот.– Львів : ВНТЛ – Класика, 2004. – 192с.
3. Леонтьев Д.А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности / Д.А. Леонтьев / [2-е, испр. изд.]. — М. : Смысл, 2003. – 487 с.
4. Келли Дж. А. Теория личности: психология личностных конструктов / Дж.А. Келли. – СПб. : Речь, 2000. – 249 с.
5. Лобок А.М. Антропология мифа / А.М. Лобок. – Екатеринбург : Банк культурной информации, 1997. – 688 с.
6. Седих К.В. Чинники і механізми змін в процесі психотерапії. / К.В.Седих // Вісник Харківського національного педагогічного університету. – Серія «Психологія». – Випуск 46. – Частина 1. – Харків, 2013. – С.158–169.
7. Седих К.В. Психологія сім'ї. Навчальний посібник / К.В. Седих. – Полтава. 2013. – 197 с.
8. Суботский Е.В. Строящееся сознание / Е.В. Субботский. – М. : Смысл, 2007. – 423 с.
9. Фридман Дж. Конструирование иных реальностей: истории и рассказы как терапия / Дж.Фридман, Дж.Комбс. – М. : Класс, 2001. – 362 с.

К.В. Седых

ФЕНОМЕН СЕМЕЙНОЙ МАТРИЦЫ И ИДЕОЛОГИЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С НИМ

В статье рассматривается понятие “семейной матрицы”. Для семейной матрицы характерно образование общего мифа, общей легенды, определенная устойчивая конфигурация отношений в семейной системе и общий семейный конструкт. Семейная матрица является своеобразным «конденсатором» индивидуальных переживаний в единое общее семейное сознательное и бессознательное. Также обсуждается категория «молекула

переживания», как единица изучения личности и среды в их единстве, а кроме этого интрапсихическая структура невербальной репрезентации собственного опыта. Также формируется Дубликат Переживания в другой плоскости (сфере) сознания, который опосредует полученный опыт вербально и создает определенный нарратив через систему Описание-Объяснение-Оценка (ООО).

Ключевые слова: семейная матрица, семейный конструкт, молекула Переживания, дубликат, психотерапия.

K.V. Sedych

THE PHENOMENON OF FAMILY MATRIX AND THE IDEOLOGY OF PSYCHOTHERAPEUTICAL WORK WITH IT

In the article the concept of the family matrix is discussed. Family matrix could be characterized with the formation of common myth, shared legend, some configuration of relations in the family system and joint family construct. Family Matrix is a kind of “capacitor” of individual experiences into a coherent joint family conscious and unconscious. Also category “molecule of Experience” is discussed. It is considered to be a unit of study of personality and environment in their unity as well as an intrapsychological structure of representation of one’s own un verbal experience. Also duplicate of Experience is formed in another plane (sphere) of consciousness, which mediates the experience gained verbally and creates some narrative through the system Description-Explanation-Evaluating (DEE).

Key words: family matrix, family construct, molecule of Experience, duplicate, psychotherapy.

Надійшла до редакції 16.07.2014 р.